

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserter) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. septembra 1901.

Politični oddelek.

Po deželnozborskih volitvah.

Volilni boj na Kranjskem je končan in kdor sodi pravično, mora priznati, da ni prinesel nobeni stranki pričakovanega uspeha, niti katoliško-narodni, niti narodno-napredni stranki.

Katoliško-narodna stranka je šla v boj z nado, da izvojuje absolutno večino v deželnem zboru, da pridobi toliko mandatov, da bo v dež. upravi sama odločevala. Kar je mogoče storiti, storila je stranka v polni meri, da doseže svoj namen, da zadobi absolutno večino. Razvila je tako kolosalno agitacijo, da take v deželi še ni bilo, agitacijo, s katero bi morala svoje nasprotnike tako-rekoč v zemljo poteptati. A kaj je bil uspeh te velikanske agitacije. V primeri z agitacijo je jako ponižen. Katoliško-narodna stranka je pridobila dva mandata, a nobenega iz svoje moči, ampak le v jednom slučaju z aktivno, v drugem slučaju s pasivno podporo sicer njej nasprotnih elementov. To je pač jako minimalen uspeh, zlasti ker se ž njim položaj v deželi ni čisto nič premenil.

Katoliško-narodna stranka je pred vsem poskušala dobiti vse kmetijske mandate. Pred šestimi leti se ji je to posrečilo, letos pa ne. V idrijsko-vipavskem okraju je stranka propadla, dasi se je naravnost nadčloveško trudila, da bi zmagala s svojim kandidatom, in izvoljen je bil kandidat napredne stranke. To jo prav občuten „echec“ za katoliško-narodno stranko, ki ga nikakor ne odtehta izid volitve v kočevsko-ribniških občinah. Katoliško-narodna stranka je sicer ta mandat odvzela napredni stranki, a dobila ga je samo s pasivno podporo nemških Kočevcev. Pred 6 leti je bil v tem okraju izvoljen pokojni kanonik Klun, po njegovi smrti pa je zmagal z neznatno večino narodno-napredni Višnikar. Volitev se je tedaj vršila indirektno,

namreč po volilnih možeh. Vsaka občina je imela gotovo število volilnih mož, ne glede če je prišlo k volitvi volilnih mož 200 ali samo 10 volilcev. Kočevski okraj je tedaj postavil vse volilne može na volišče in z njih pomočjo je bil Višnikar izvoljen. Letos se je pa volilo direktno, ne več po volilnih možeh. Treba je torej bilo, da se Kočevci polnoštevilno udeleže volitve, ako naj zmaga Višnikar. To pa se ni zgodilo. Izmej Kočevcev se jih je samo 53 % udeležilo volitve, drugi so ostali doma in tem nemškimi Kočevcem, ki se volitve niso udeležili, se ima katoliško-narodna stranka zahvaliti, da je dobila ta mandat.

Kakor ima katoliško-narodna stranka uspeh v kočevsko-ribniškem okraju zahvaliti samo pasivni podpori nemških Kočevcev, tako ima uspeh v Idriji zahvaliti le aktivni podpori njej najbolj sovražne socijalne demokracije. Sama, s svojimi močmi bi katoliško-narodna stranka ne bila nikdar mogla zavzeti Idrije. Dobila je mandat, le ker se je združila s stranko, ki je veri, cerkvi in krščanstvu sploh v resnici sovražna, ki pobija vero, cerkev in krščanstvo tako, kakor nobena druga stranka. O moralni strani te zveze ni treba govoriti, mislimo pa, da je katoliško-narodna stranka izgubila tudi najmanjšo pravico, še kdaj ziniti kako besedo zoper zvezo narodno-napredne stranke z Nemci. Naj kdo reče kar hoče, zveza katoliške stranke s socijalnimi demokrati je za versko stranko škandal.

Ako se uvažujejo navedene okoliščnosti, se mora pač priznati, da uspeh, ki ga je katoliška stranka dosegla pri volitvah, ni v nobenem razmerju s kolosalno agitacijo, ki jo je razvila. Iz svoje moči ni stranka ničesar dosegla, zlasti pa ni dosegla absolutne večine v deželnem zboru.

Narodno-napredna stranka je v tem boju prišla ob dva mandata, kateri pa so bili le zato v njenih rokah, ker so jo v dotičnih okrajih podpirale njej sicer nasprotujočielementi, nemški Kočevci in idrijski socijalni demokratje. Ta

dva mandata nista nikdar spadala k trdni posesti stranke, ampak sta prišla le slučajno v njene roke, kakor sta jej bila zopet le slučajno odvzeta. V ostalem je stranka dosegla lepe manjšine v notranjskih in v krško-novomeških kmetskih občinah, kar je toliko pomembnejše, ker nima niti tistih sredstev, niti tistega agitacijskega aparata na razpolaganje, kakor njena nasprotnica.

Izid volitve je glede položaja v deželnem odboru in v deželnem zboru brezpomemben. Tu ostane vse pri starem. Novo je samo to, da je volilno gibanje še poostrilo mej obema strankama obstoječe nasprotje in poglobilo mej njenimi pristaši vladajoče sovrastvo. Zlasti duhovščina si je nakopala veliko nasprotnikov in bo imela v prihodnosti še veliko težje stališče, kakor doslej.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Ministrski predsednik Körber misli na odstop. Te dni je imel Körber z nekim sotrudnikom dunajske „Oest Volksztg“ zanimiv razgovor, v katerem je rekel, da je vladanja vsled preobilnih težav že sit. Glede bližnje prihodnosti se je izjavil tako-le: „Skušal bom svojo dolžnost izpolniti, saj sem uradnik in vem, da se mora službo vestno izpolnjevati. Volje mi ne bo zmanjkalo, toda več kakor to, kar je moja dolžnost, mi ni treba storiti. Jaz se dobro zavedam, da bodo v državnem zboru zopet težave, katere bo treba premagati. Hodil bom v parlamentu slej kakor prej po tisti poti, na katero sem krenil. Storil bom vse, kar je mogoče, da se nasprotja ublaže in da stranke približujem drugo drugi. Upam, da bo moje prizadevanje imelo vspeh. Ako se pa moje prizadevanje ne posreči, ako se te težave pomnože, potem se hočem umakniti komu drugemu, kateremu bodo gospodje bolj nasproti prišli. Moji nameni bi morali vendar že znani biti in vedeti bi se moralo, da skušam uveljaviti régime porazumljenja. Državni zbor ima rešiti velike naloge: budget, pogodbo z Ogrsko in trgovinske pogodbe. To so tiste zadeve, katerih rešitev sem prevzel pri nastopu vlade. Ako se mi posreči, to dognati, bo moja misija itak končana in jaz se rad umaknem. Dotlej pa bom izpolnjeval svojo dolžnost“. — Tako je govoril ministrski predsednik takorekoč v predvečer otvoritve državnega zbora. Rešiti hoče proračun, pogodbo in trgovinske pogodbe, ako ne bodo težave prevelike. Ker pa se je bati, da bodo težave res prevelike, nas je Körber pripravil za časa na svoj odstop.

Kompromis med češkimi strankami. — Kar se je tako dolgo pletlo, kar se je tolikrat oznanilo kot pokopano in ponesrečeno, to se je naposled vendarle doseglo, namreč kompromis mej vsemi češkimi strankami. Mladočehi so se pač po vsi pravici bali, da jim prinese boj na tri fronte pri deželnozborskih volitvah občuten poraz, zato so silili na kompromis, saj bi poraz pri deželnozborskih volitvah silno oškodoval njih stališče v državnem zboru. Kompromis se je sklenil z vsemi češkimi strankami in posledica tega bo, da se bodo vsi češki poslanci ne samo v češkem deželnem zboru, ampak tudi v državnem zboru združili v jeden sam klub, vsled česar bodo zamogli vse drugače nastopati kakor doslej.

Nemške stranke. — Bojevitost mej nemškimi strankami raste čedalje bolj in sicer vsled — konkurence mej njimi. Komaj so Schönererjanci proglasili, da tudi za češke okraje ne privolijo češkega notranjega uradnega jezika, že so se na to stališče postavili tudi oni isti nemški nacijonanci, ki so v svojem binkoštnem programu slovesno proglasili, da sami iz proste volje hočejo dovoliti, da se v čeških okrajih

uvede češki notranji uradni jezik. Prade, jeden voditelj nemških nacijonalcev, je vrh tega izjavil, da bo njegova stranka v prihodnjem zasedanju državnem zboru narodno-politične zadeve se odločnejše postavila v prvo vrsto, kakor doslej, tako da se utegne v državnem zboru obnoviti najhujši boj za narodnostne zadeve. Ni čuda, ako misli ministrski predsednik Körber v tacih razmerah na odstop.

Ruski car na Francoskem. — Obisk ruske carske dvojice na Francoskem se je izvršil na najslovesnejši način. V vseh oficijelnih zadevah in pri vseh priredbah se je gledalo na to, da se povdari tesnost zveze mej Rusijo in Francijo in mirovni značaj te alijance. Kaj se je sicer mej merodajnimi osebami dogovorilo, to seveda ni prišlo v javnost. Vnema Francozov za rusko-francosko alijanco je razumljiva, kajti kot je pojasnil bivši minister zunanjih del, Gabrijel Hanotaux, je ta zveza Franciji že prinesla znamenitih koristi.

Srbija stoji menda zopet pred veliko krizo. Kralj hoče namreč svojega svaka, brata kraljice Drage, nadporočnika Lunjevico, proglasiti prestolonaslednikom, čemur se ministrstvo upira. Iz tega utegne nastati velika kriza.

Vojna v južni Afriki. — Na Angleškem vlada velik strah, da je južna Afrika za Angleže izgubljena. Angleži so bili v zadnjih dneh v raznih bitkah grozovito tepeni, zlasti pri Vlakensfonteinu. Angleški listi sami priznavajo, da je vsa Kaplandija v revoluciji, da Buri na vseh koncih prodirajo, mej tem ko se mora angleška armada omejevati, da čuva železnice.

Poslopje obrtnih šol v Ljubljani.

Na razpolaganje nam je bil dan naslednji zapisnik seje porote za presojo konkurenčnih načrtov za zgradbo c. kr. obrtnih šol v Ljubljani izvršene, dne 4. septembra l. 1901.

Navzoči so bili: predsednik porote gospod c. kr. ravnatelj Andrej Senekovič ter člani: Duffé, Klinar, Šubic in Zupančič.

Predsednik otvori sejo, ter pozdravi navzoče člane porote, ter se ob jednom zahvali, da so gg. člani kljubu temu, da je sedaj čas počitnic, vendar le proučevanju konkurenčnih načrtov toliko časa žrtvovali, da se je zamogla na današnji dan seja sklicati, da se na podlagi študij posameznih gg. članov porote vrši skupno posvetovanje.

Mestni stavbeni svetnik izroča poroti dopis neimenovanega baje udeleženca, namenjeni gospodu županu deželnega stolnega mesta Ljubljane, v katerem se le ta pritoži, da porota do sedaj posvetovanja o načrtih ni izvršila, kar bi se po njegovem mnenju z ozirom na to, da je dospelo le troje projektov, lahko v jedni uri izvršilo.

Dopis je datovan dd. Dunaj 29. avgusta l. 1901 mag. eksh. št. 30.347 z dne 30. avgusta t. l.

Predsednik konstatuje, da so se člani prosto, ne glede na to, da so sedaj počitnice, ter da je večina članov po svojem poklicu iz Ljubljane odsotna bila, vendar le toliko s proučevanjem projektov bavila, da